

Prinsipper for stillingsplanarbeidet

(Diskusjonssak 11/9-13)

På styremøtet 12. juni 2013 ble det skissert en del prinsipper som kunne ligge til grunn for slike vurderinger. Som antydning, anser instituttleder at undervisningsbehov må være primære, og dessuten at det bortsett fra under spesielle omstendigheter, som sterk reduksjon av studentinteressen eller dramatisk fall i inntektene, ikke er aktuelt å overføre undervisningsressurser mellom IAKHs tre fag. Dette innebærer i praksis at arkeologi har sju faste vitenskapelige stillinger, konservering har fire, og historie har ca 25 – der fluktuasjoner tas på historie, som anses være av tilstrekkelig størrelse til å kunne bære dette uten å måtte redusere undervisningstilbudet vesentlig.

De strategiske valgene som på dette grunnlaget og innenfor denne rammen er aktuelle, kan styres av ulike prinsipper, som i noen grad er uforenlige:

- A. historikk (man utlyser nye stillinger innenfor kompetansefeltet til den som har gått av);
- B. full frihet (man utlyser nye stillinger helt åpent);
- C. forskningsstyrke (man utlyser nye stillinger i tilknytning til eksisterende sterke forskningsmiljøer på instituttet);
- D. faglig fornyelse (man utlyser nye stillinger innenfor felter som fornyer faget);
- E. samfunnsansvar (man utlyser stillinger for å dekke erkjente samfunnsbehov for forskning og undervisning).

Alle disse prinsippene er uttrykk for attråverdige målsettinger. A ivaretar kontinuiteten; B ivaretar konkurransen; C ivaretar vitenskapeligheten; D ivaretar fornyelsen; og E ivaretar behovet for å ta del i samfunnslivet. Som navigasjonsinstrumenter for et instituttstyre har alle prinsippene også problematiske sider – etter instituttleders mening dog noen mer enn andre.

De tre første prinsippene innebærer i en forstand at instituttstyret ikke foretar strategiske valg (utover å slutte seg til ett av disse prinsippene), men overlater styringen og valgene til (A) tidligere instituttstyrer, (A) sorterings- og sakkyndige komiteer, eller (C) forskernes resultater og måleinstrumentenes evne til å identifisere og veie forskningsstyrke. Instituttleder er skeptisk til å la disse prinsippene være styrende. A kan vanskelig ha egen verdi, men kun bør komme inn via dokumentert undervisningsbehov, forskningsstyrke eller samfunnsansvar. B er problematisk fordi det er vanskelig å finne sakkyndige som kan vurdere produksjonen til forskere innenfor vidt forskjellige felter, og fordi makt overføres fra instituttstyret til den som velger medlemmene av sorterings- og de sakkyndige komiteene (instituttleder). Intensjonene i dette prinsippet kan oppfylles ved at stillinger utlyses tilstrekkelig bredt til at det blir reell konkurranse mellom flere kompetente søkere – helst mange. C er i en forstand de enkleste kriteriet å bruke, fordi det lar seg dokumentere ved hjelp av publiseringslister og andre data, slik HF-fakultetet har gjort i sin pågående prosess Faglige prioriteringer. Et problem – i tillegg til den trolig uoverstigelige utfordringen ved å utarbeide presise måleinstrumenter som har legitimitet i hele faget – er at slike data nødvendigvis blir tilbakeskuende,

slik at man ender med å styrke felter som *har vært* forskningssterke, som ikke nødvendigvis er de samme som *blir* forskningssterke i årene fremover. En viss indikasjon må vi vel likevel regne med at at tidligere forskningsstyrke gir – så sant feltet i fremtiden består av de samme forskerne som har oppnådd sterke resultater tidligere.

De to siste prinsippene er lette å slutte seg til på et overordnet plan. Når det skal bestemmes hvilke felter som faller inn under disse kriteriene, kan det imidlertid være delte meninger, og vanskelig å finne måter å komme til enighet på. Hvilke felter som fornyer faget på en etterstrebbelsesverdig måte, er notorisk omstridt. Tilsvarende er det vanskelig å bli enig om hvordan samfunnsansvaret skal nedfelles i strategiske valg. Samfunnet gir riktignok blant annet gjennom regjeringens forskningsmeldinger og budsjetter og Forskningsrådets programmer og prioriteringer, pekepinner om hvilke felter myndighetene mener forskningsinnsatsen bør konsentreres om. Rommet for skjønn er likevel betydelig, og det er heller ikke gitt at et universitetsfag uten videre bør følge myndighetenes oppfatninger av samfunnsbehov.

Det er trolig lite klokt å knesette ett av de nevnte prinsippene som overordnet de andre i stillingsplanarbeidet fremover. Instituttleder vil mene at det – med utgangspunkt i undervisningsbehovet – er C, D og E som bør tillegges størst vekt: C fordi vi bør bruke forskningsressursene der de kaster mest av seg i form av forskningsresultater, D fordi vi alltid bør prøve å motvirke faglig stagnasjon, og E fordi vi er satt til å forvalte ressurser gitt oss av samfunnet, til gode for samfunnet. Så må disse prinsippene i hvert enkelt tilfelle operasjonaliseres og brukes som grunnlag for argumenter, slik at styret kan velge hvilket retning instituttet bør bevege seg i.